

SPOLUPRÁCE VYSOKÝCH ŠKOL S PODNIKATELSKÝM SEKTOREM II. – SITUACE V ČESKÉ REPUBLICE

(text volně navazuje na článek Spolupráce vysokých škol s podnikatelským sektorem I.

– Zkušenosti ze světa, který byl publikován v minulém čísle časopisu Aula)

Denisa Škopová

Spolupráce vysokých škol a podnikatelského sektoru se začala v České republice vytvářet vzhledem k odlišnému historickému vývoji zejména v poválečných letech mnohem později a za jiných okolností než v západních zemích. Počátek spolupráce souvisí se změnou režimu na konci osmdesátých let, kdy se česká společnost začala transformovat v demokracii, začaly se ustanovovat tržní mechanismy a vysoké školy postupně získaly autonomní postavení příznivé pro spolupráci s podnikatelským sektorem. Přestože u nás doprovází změny vysokého školství jiné okolnosti a jejich vývoj je velmi pozvolný, směr těchto změn je totožný s vývojem v západní Evropě. Stále více se zdůrazňuje role škol v oblasti hospodářského rozvoje a vysoké školy postupně navazují užší vztahy s podnikatelskou sférou.

Trend rozšiřování spolupráce v České republice a především přesvědčení, že spolupráce je přínosná a žádoucí, lze pozorovat na mnoha stranách. Příkladem může být Dlouhodobý záměr vzdělávací a vědecké, výzkumné, vývojové, umělecké a další tvůrčí činnosti pro oblast vysokých škol na období 2006–2010. V úvodu se píše, že „cílem ministerstva je vytvořit konkurenceschopný, bohatě diverzifikovaný systém, který plní všechny tři základní funkce vysokých škol.

- *V oblasti vzdělávání umožňuje rozvinout a realizovat potenciál lidí, dokáže adekvátně připravit mladé lidi pro trh práce a zajistit jejich zaměstnatelnost v dlouhodobé časové perspektivě, vychovává aktivní občany se zájmem rozvíjet demokratickou společnost, podporuje v absolventech touhu po dalším vzdělávání a získávání nových poznatků po celý život a dokáže dále rozvíjet poznání v celém širokém spektru oborů.*

- *V oblasti výzkumu a vývoje v současné době vzrůstá úloha vysokých škol; od vysokých škol se stále více očekává, že budou vytvářet kvalitní podmínky pro rozvoj špičkového výzkumu a vývoje a že současně budou schopny výsledky výzkumu a vývoje zprostředkovávat nebo přímo aplikovat v praxi a využívat je tak jako významný zdroj společenských inovací.*

- *Třetí neméně významnou oblastí činnosti vysokých škol je jejich úzká spolupráce s hospodářskou sférou (podniky, zaměstnavatelé a dalšími odběrateli), spoluvytváření inovačních a technologických klastrů a zapojení se do rozvoje celého regionu, ve kterém vysoká škola působí (tzv. servisní funkce).“ [Ministerstvo školství... 2005a; 2]*

Základní uvědomění si, že spolupráce vysokých škol a podnikatelského sektoru by měla být běžnou záležitostí a není ničím, co by narušovalo chod škol, je tedy zřejmé. To však nic nevypovídá o tom, zda školy a v jaké míře s podnikatelským sektorem skutečně spolupracují. Poznatky o spolupráci vysokých škol a podnikatelského sektoru v České republice jsou však velmi zlomkovité a jejich výpovědní hodnota je pouze orientační. O spolupráci se můžeme dozvědět pouze příležitostně: na různých konferencích a seminářích, z médií, webových stránek škol apod. Obvykle se jedná o obecná tvrzení, jako je například hodnocení spolupráce v Koncepti reformy vysokého školství, kde si můžeme přečíst, že „v porovnání s průmyslově vyspělými zeměmi je spolupráce vysokých škol s podnikatelskými subjekty na nízké úrovni“ [Ministerstvo školství... 2004a; 40]. Abychom však mohli posoudit stav spolupráce v České republice a porovnávat její úroveň s úrovní v ostatních zemích, potřebujeme detailnější popis situ-

ace u nás. V současné době však neexistuje souhrnná analýza, která by tuto oblast systematicky mapovala a dostatečně vypovídala o stavu spolupráce.

Je nicméně třeba zmínit výzkum, který se spolupráci vysokých škol a podnikatelského sektoru věnoval. Je to projekt Centra pro studium vysokého školství *Analýza spolupráce vysokých škol s výrobními a servisními podniky*, který byl realizován mezi roky 2002 a 2004 a jehož cílem bylo zjistit současný stav vzájemné komunikace mezi průmyslem a vysokým školstvím a načrtnout potenciální vývojové cesty spolupráce. [Centrum pro studium... 2004]

Projekt se uskutečnil formou pracovních seminářů a empirického šetření. Záměrem pracovních seminářů bylo umožnit dialog mezi oběma stranami. Zástupci vysokých škol a podniků měli příležitost prezentovat příklady dobré praxe a diskutovat o tématech, jakými jsou struktura studia, profily absolventů, jejich uplatnitelnost apod. Empirické šetření se pak zabývalo těmito čtyřmi tématy: spolupráce vysokých škol s podniky, restrukturalizace studia, uplatnění absolventů bakalářského studia a praktická výuka. K oblasti spolupráce vysokých škol s podniky je závěr studie následující: „Na základě výpovědí zástupců vysokých škol lze konstatovat, že se spolupráce těchto pracovišť s podniky jeví jako uspokojivá. Existují četné kontakty na pracoviště, kde jsou absolventi umístěni, fakulty jsou o absolventech v řadě případů informovány a mají také přehled o požadavcích podniků na umístěvané i budoucí absolventy. Vztahy s vysokými školami jsou dle názorů pracovníků z podniků ve většině případů na dobré úrovni. Spolupráce se uskutečňuje především na poli umístování absolventů, i když i tam jsou ještě značné rezervy.“ [Centrum pro studium... 2004; 12-13]

Celý projekt byl nicméně spíše jakousi sondou do oblasti spolupráce, a nikoli systematickou analýzou spolupráce vysokých škol s podniky. Především nepokryl celou šíři této oblasti a dotýkal se pouze několika forem spolupráce, jako je profil absolventa, spolupráce při tvorbě studijních programů apod.

V současné době tedy nemáme k dispozici ucelenou analýzu spolupráce vysokých škol a podnikatelského sektoru, která by systematicky shrnovala celou oblast. Spolupráce škol a podniků je však jednou z hlavních proklamovaných oblastí aktivit vysokých škol a zároveň je to oblast, kterou významně ovlivňuje

vysokoškolská a hospodářská veřejná politika státu. Vystává tedy potřeba mít takovou analýzu a mít možnost na jejím základě formulovat politiku s touto oblastí související. Tato potřeba je ještě zvýrazněna tím, že se pomalu vytváří politika zaměřená výhradně na podporu těchto aktivit. Cílem následující studie je tedy alespoň stručně poukázat na současnou situaci v dané oblasti u nás.

Analýza spolupráce

Středem pozornosti analýzy spolupráce vysokých škol a podnikatelského sektoru, která vznikla v první polovině roku 2006, jsou aktivity vysokých škol a podniků, tedy skutečně realizovaná spolupráce, její rozsah, funkce a další základní charakteristiky. Hlavním cílem je identifikovat existující modely spolupráce a jejího navazování, poukázat na nedostatky a rezervy ve spolupráci a také naznačit, co spolupráci brání a případně jaká rizika přináší.

Hlavní metodou je kvantitativní výzkumné šetření, jehož cílovou skupinu tvoří veřejné a soukromé vysoké školy, a to zástupci rektorátů, děkanátů a výzkumných útvarů jednotlivých škol. Výběrový soubor nebyl pro potřeby výzkumu vytvořen a byly osloveny všechny vysoké veřejné a soukromé školy, které v té době existovaly. Celkem bylo v rámci výzkumu osloveno 180 respondentů, z toho 25 zástupců rektorátů, 107 zástupců děkanátů, 9 zástupců výzkumných útvarů a 39 zástupců soukromých vysokých škol.

Sběr dat proběhl pomocí polostrukturovaného dotazníku, který byl respondentům distribuován v elektronické podobě a zaslán elektronickou poštou. Oslovení proběhlo ve dvou výzvách a celkem odpovědělo 57 respondentů. Celková návratnost tedy činí 32 %. Výzkumu se zúčastnilo 7 zástupců rektorátů, 40 zástupců děkanátů, 2 zástupci výzkumných útvarů škol a 8 zástupců soukromých vysokých škol. Jejich úplný seznam je k dispozici v příloze č. 1.

Protože šetření proběhlo prostřednictvím elektronické pošty, nebylo zcela anonymní a byli osloveni konkrétní vybraní zaměstnanci vysokých škol. V převážné většině se jednalo o prorektory, proděkany a vedoucí pracovníky ostatních součástí škol, kteří mají spolupráci s podniky na starosti, v ostatních případech o jiné kompetentní pracovníky. Do dotazníku však

respondenti nezaznamenávali svá jména ani žádné jiné údaje, prostřednictvím kterých by bylo možné je identifikovat jako konkrétní osoby. Po obdržení vyplněného dotazníku byl dokument oddělen od elektronické pošty a dále byl zpracováván tak, že zastupoval pouze danou instituci a nikoli samotného respondenta.

Dotazník zjišťoval, jak a zda vysoké školy spolupracují s podnikatelským sektorem. Zaměřil se především na jednotlivé formy spolupráce a způsoby jejich navazování. Týkal se však i přínosů, rizik a překážek spolupráce a dotazoval se také na spokojenost s prostředím pro spolupráci apod. Před výzkumným šetřením prošel dotazník pilotáží na vzorku pěti respondentů. Ta měla zaručit především jednoznačnost a srozumitelnost otázek. Ukázalo se, že dotazník nemá žádné významné nedostatky, a došlo pouze k drobným úpravám. Pro jednotlivé části veřejných vysokých škol (rektoráty, děkanáty a výzkumné útvary) a pro školy soukromé byl dotazník částečně uzpůsoben. Veškerá analýza dat získaných prostřednictvím dotazníků byla prováděna pomocí programu SPSS.

Výsledky analýzy

Pro realizaci spolupráce škol s podniky musí být na školách vytvořeno vhodné prostředí, které spolupráci umožňuje a případně podporuje. Respondenti byli tedy dotázáni, zda na jejich škole existuje centrální přehled o spolupráci se soukromými subjekty a oddělení, které tuto spolupráci koordinuje. Ze 17 veřejných vysokých škol, které se šetření zúčastnily, jich 10 na úrovni rektorátu vytváří centrální přehled o spolupráci a 9 má při rektorátu zvláštní oddělení. Na úrovni fakult je situace horší, protože ze všech 40 zúčastněných fakult má centrální přehled o spolupráci pouhých 16 a oddělení koordinující spolupráci má pouhých 12 fakult. Z 8 soukromých vysokých škol má 6 centrální přehled o spolupráci a 3 školy mají oddělení, které spolupráci koordinuje.

Aby existence centrálních přehledů a specializovaných oddělení měla smysl, měla by být nastavena pravidla upravující spolupráci akademických pracovníků se soukromými subjekty. Tabulka č. 1 ukazuje odpovědi na otázku, zda na škole taková pravidla existují. Přibližně polovina respondentů odpověděla kladně.

Tabulka 1

Existence pravidel upravujících spolupráci

škola/součást	pravidla	
	ano	ne
rektorát veřejné VŠ	3	3
fakulta veřejné VŠ	17	19
výzk. ústav veřejné VŠ	2	0
soukromá VŠ	3	4
Celkem	25	26

N = 51 – respondenti, kteří odpověděli na danou otázku

Na vhodnost a příznivost prostředí pro spolupráci vysokých škol s podnikatelským sektorem má také vliv existence motivačních nástrojů, které ke spolupráci akademické pracovníky podněcují. Tabulka č. 2 znázorňuje rozložení odpovědí na otázku, zda jsou nějakým způsobem zaměstnanci ke spolupráci se soukromými subjekty školou motivováni.

Tabulka 2

Existence nástrojů motivujících ke spolupráci

škola/součást	motivace	
	ano	ne
rektorát veřejné VŠ	3	3
fakulta veřejné VŠ	12	24
výzk. ústav veřejné VŠ	1	1
soukromá VŠ	5	2
Celkem	21	30

N = 51 – respondenti, kteří odpověděli na danou otázku

Tabulka 3

Formy motivace ke spolupráci

motivace	četnost
finanční odměna	14
zvyšování odbornosti	4
lepší formální hodnocení	2
účast na projektech	2
pochvala	1
lepší pracovní podmínky	1
prestiž	1

N = 20 – respondenti, kteří odpověděli na danou otázku

Z výsledků vyplývá, že motivační nástroje nejsou velmi rozšířeny, jejich existenci deklarovala přibližně

STUDIE

pouze třetina respondentů. Ti posléze specifikovali, o jakou formu motivace se jedná. Odpovědi shrnuje tabulka č. 3, která udává, kolikrát byla daná forma zmíněna. Jednoznačně převažuje finanční motivace a ostatní formy jsou využívány jen zřídka.

Formy spolupráce

Respondenti byli dále dotázáni na jednotlivé formy spolupráce. Podívejme se tedy, které formy české vysoké školy využívají a v jakém rozsahu. Tabulka č. 4 shrnuje odpovědi na otázku, zda škola realizuje výzkum provozovaný na zakázku pro soukromé subjekty nebo ve spolupráci se soukromými subjekty.

nespolupracují vůbec. Někteří z nich jako důvod uvedli skutečnost, že na škole neuskutečňují žádný výzkum. Ostatní vysvětlovali nedostatek spolupráce v této oblasti neexistencí poptávky a nedostatečnými personálními kapacitami na škole.

Velmi podobné výsledky vychází i pro spolupráci v oblasti poradenství. Přes 80 % respondentů uvedlo, že škola alespoň občas poskytuje odborné konzultace akademických pracovníků soukromým subjektům. Podrobné výsledky shrnuje tabulka č. 5. Mezi důvody těch, kteří v této oblasti vůbec s podnikatelským sektorem nespolečně pracují, patří nezáměr podniků, nedostatek personálních kapacit a také nedostatek odvahy na straně akademiků.

Tabulka 4

Výzkum provozovaný na zakázku nebo ve spolupráci

škola/součást	výzkum			celkem
	ano, stále	ano, nárazově	ne	
rektorát veřejné VŠ	1	5	0	6
fakulta veřejné VŠ	6	24	9	39
výzk. ústav veřejné VŠ	1	1	0	2
soukromá VŠ	1	4	3	8
Celkem	9	34	12	55
	16,4 %	61,8 %	21,8 %	100 %

N = 55 – respondenti, kteří odpověděli na danou otázku

Tabulka 5

Poskytování poradenství

škola/součást	konzultace			celkem
	ano, stále	ano, nárazově	ne	
rektorát veřejné VŠ	2	4	0	6
fakulta veřejné VŠ	9	22	8	39
výzk. ústav veřejné VŠ	0	2	0	2
soukromá VŠ	2	4	2	8
celkem	13	32	10	55
	23,6 %	58,2 %	18,2 %	100 %

N = 55 – respondenti, kteří odpověděli na danou otázku

Přes 75 % respondentů deklarovalo alespoň občasnou realizaci výzkumu na zakázku pro soukromý subjekt či výzkum realizovaný ve spolupráci se soukromým subjektem. Ostatní uvedli, že v této oblasti

Oblast výzkumu a poskytování poradenství úzce souvisí s problematikou duševního vlastnictví. Respondenti tedy vyjadřovali svou (ne)spokojenost s jejím řešením. Odpovědi na otázku, zda je na škole

dobře ošetřena problematika ochrany duševního vlastnictví, obsahuje tabulka č. 6.

Tabulka 6

Spokojenost s ochranou duševního vlastnictví

škola/součást	spokojenost	
	ano	ne
rektorát veřejné VŠ	4	2
fakulta veřejné VŠ	20	10
výzk. ústav veřejné VŠ	2	0
soukromá VŠ	5	0
Celkem	31	12
	72,1 %	27,9 %

N = 43 – respondenti, kteří odpověděli na danou otázku

Z tabulky je evidentní, že převažuje spokojenost, nicméně stále existují na školách rezervy a je zde prostor pro lepší ošetření této problematiky. Mezi nedostatky respondenti zmiňovali nedostatek finanč-

ního, personálního a organizačního zabezpečení dané problematiky a neexistenci pravidel.

Další oblastí spolupráce vysokých škol a podnikatelského sektoru je poskytování dalšího vzdělávání. Podle Strategie rozvoje terciárního vzdělávání je jeho úroveň „v různých částech terciárního sektoru vzdělávání různá. V některých institucích je jeho stav nepochybně stále slabou stránkou jejich rozvoje, v jiných se celoživotnímu vzdělávání věnuje zasloužená pozornost a je nabízeno v celé škále příležitostí“ [Ministerstvo školství... 2001b; 32]. Odpovědi na otázku, zda jsou nabízeny kurzy dalšího vzdělávání soukromým subjektům a jejich zaměstnancům, nejsou s tímto tvrzením v rozporu. Jak ukazuje tabulka č. 7, celá polovina respondentů deklarovala, že jejich instituce nabízí kurzy dalšího vzdělávání nepřetržitě. Ti, kteří další vzdělávání nenabízí, stav vysvětlují neexistencí poptávky.

Zbývající formy spolupráce, na které se dotazník respondentů ptal, se týkají vzdělávání studentů. První

Tabulka 7

Poskytování kurzů dalšího vzdělávání

škola/součást	další vzdělávání			celkem
	ano, stále	ano, nárazově	ne	
rektorát veřejné VŠ	3	4	0	7
fakulta veřejné VŠ	20	11	8	39
výzk. ústav veřejné VŠ	1	0	0	1
soukromá VŠ	3	2	2	7
celkem	27	17	10	54
	50,0 %	31,5 %	18,5 %	100 %

N = 54 – respondenti, kteří odpověděli na danou otázku

Tabulka 8

Konzultace studijních programů

škola/součást	konzultace programů			celkem
	ano, všech	ano, některých	Ne	
rektorát veřejné VŠ	2	4	1	7
fakulta veřejné VŠ	9	16	15	40
soukromá VŠ	3	4	1	8
celkem	14	24	17	55
	25,5 %	43,6 %	30,9 %	100 %

N = 55 – respondenti, kteří odpověděli na danou otázku

STUDIE

z nich jsou konzultace obsahu studijních programů a absolventských profilů se zástupci soukromé sféry. Odpovědi na otázku, zda takové konzultace škola realizuje, shrnuje tabulka č. 8. Téměř 70 % respondentů deklarovalo spolupráci v této oblasti. Ti, kteří uvedli, že studijní programy nekonzultují, tuto skutečnost vysvětlovali rizikem úzkého zaměření programů, nezájmem a neexistencí potřeby programy konzultovat.

Druhou formou spolupráce týkající se vzdělávání studentů jsou studentské praxe a stáže. Respondenti odpovídali na dotaz, zda studijní programy obsahují povinné stáže nebo praxe studentů u soukromých subjektů. Odpovědi shrnuje tabulka č. 9 a je z ní zřejmé, že více než polovina respondentů odpověděla kladně, tedy že studijní programy na jejich škole povinné stáže či praxe obsahují. Ostatní vysvětlovali skutečnost, že takovou formu spolupráce nevyužívají tím, že je nemožné zajistit stáže v podnicích pro všechny studenty, že si studenti hledají praxi sami, případně že to obor nevyžaduje.

Tabulka 9
Stáže či praxe studentů

škola/součást	stáže či praxe	
	ano	ne
rektorát veřejné VŠ	5	2
fakulta veřejné VŠ	16	21
soukromá VŠ	6	2
celkem	27	25
	51,9 %	48,1 %

N = 52 - respondenti, kteří odpověděli na danou otázku

Vedení studentských prací je další možnou formou spolupráce v oblasti vzdělávání studentů. Dotazník obsahoval otázku: „Vedou zástupci soukromých firem diplomové práce studentů Vaší fakulty/školy?“. Při zpracování odpovědí se nicméně ukázalo, že otázka byla špatně formulována. Jejím smyslem bylo zjistit, zda zástupci podnikatelských subjektů participují na tvorbě diplomových prací. Tato participace však nemusí mít nutně jen podobu vedení, ale také konzultací apod. Vedení práce akademikem tedy nevyklučuje jinou participaci zástupce podnikatelské sféry. Odpovědi na danou otázku mohou být tedy touto chybou zkreslené. Protože kladné odpovědi jistou výpovědní hodnotu mají, uvádím alespoň pro hrubou orientaci výsledky v tabulce č. 10.

Poslední formou spolupráce, na kterou byli respondenti přímo dotázáni, je účast odborníků z podnikatelského sektoru na výuce. Odpovědi na otázku, zda zástupci soukromých subjektů participují na výuce, shrnuje tabulka č. 11. Téměř 90 % respondentů deklarovalo, že na jejich škole (či její části) se zástupci podnikatelského sektoru výuky účastní.

Protože školy mohou využívat i jiné formy spolupráce než ty, na které se dotazník přímo ptal, respondenti byli na tyto další formy dotázáni. 15 respondentů uvedlo, že jejich instituce spolupracují i v jiných oblastech, konkrétně uváděli tyto formy spolupráce:

- vytváření expertíz a oponentur,
- účast zástupců podnikatelského sektoru na zkouškách,
- organizace exkurzí,

Tabulka 10
Vedení diplomových prací

škola/součást	vedení prací			celkem
	ano, stále	ano, nárazově	ne	
rektorát veřejné VŠ	3	4	0	7
fakulta veřejné VŠ	16	12	12	40
soukromá VŠ	2	2	3	7
celkem	21	18	15	54
	38,9 %	33,3 %	27,8 %	100 %

N = 54 - respondenti, kteří odpověděli na danou otázku

Tabulka 11
Účast na výuce studentů

škola/součást	účast			
	ano, stále	ano, nárazově	ne	celkem
rektorát veřejné VŠ	2	5	0	7
fakulta veřejné VŠ	9	25	6	40
soukromá VŠ	4	3	1	8
celkem	15	33	7	55
	27,3 %	60 %	12,7 %	100 %

N = 55 – respondenti, kteří odpověděli na danou otázku

- účast zástupců podnikatelského sektoru na vedení školy,
- spolupráce na projektech financovaných podpůrnými programy,
- finanční podpora studentů a škol.

Základní charakteristiky spolupráce

Obvykle se předpokládá, že s podnikatelskou sférou spolupracují většinou technicky zaměřené vysoké školy a že spolupráce ostatních škol s podniky je téměř

výjimečná [např. Ministerstvo školství... 2004a]. Podívejme se tedy, zda tento předpoklad skutečně platí. Všichni respondenti byli rozděleni do dvou skupin podle toho, zda zastupují instituci technicky zaměřenou či nikoli. Zástupci rektorátů, kteří zastupují alespoň jednu technickou fakultu, byli zařazeni do skupiny s technickým zaměřením. Skupina s technickým zaměřením obsahuje 20 respondentů a skupina netechnického zaměření 37. Výrazný rozdíl ve velikosti skupin srovnání ztěžuje, ale trend lze z výsledků, které jsou shrnuty v následujících dvou tabulkách, vyčíst. Tabulka č. 12 ukazuje celkové výsledky srovnání a tabulka č. 13 znázorňuje výsledky korelační analýzy.

Tabulka 12
Spolupráce technických a netechnických vysokých škol s podnikatelským sektorem

forma	zaměření	spolupráce				
		ano, stále	ano, nárazově	ne	celkem	
VaV	technické	6	11	1	18	55
	netechnické	3	23	11	37	
poradenství	technické	9	10	0	19	55
	netechnické	4	22	10	36	
účast na výuce	technické	7	11	0	18	55
	netechnické	8	22	7	37	
stáže studentů	technické	8	X	8	16	52
	netechnické	19	X	17	36	
vedení prací	technické	12	4	2	18	54
	netechnické	9	14	13	36	
konzultace stud. programů	technické	9	7	2	18	55
	netechnické	5	17	15	37	
další vzdělávání	technické	10	5	4	19	54
	netechnické	17	12	6	35	

Pozn.: počet respondentů, kteří odpověděli na dané otázky, je uveden v posledním sloupci

STUDIE

Korelační analýza prokázala přímou souvislost mezi technickým zaměřením a spoluprací se soukromými subjekty u čtyř forem spolupráce: realizace výzkumu provozovaného na zakázku nebo ve spolupráci s podnikatelskými subjekty, poradenství, vedení diplomových prací a konzultace studijních programů. Naopak se ukázalo, že organizace studentských stáží v soukromých podnicích a poskytování dalšího vzdělávání se zaměřením škol vůbec nespojují. Co se týče účasti zástupců podnikatelského sektoru na výuce, souvislost mezi touto formou spolupráce a technickým zaměřením školy je velmi mírná. Je také nutno dodat, že téměř všechny soukromé vysoké školy deklarovaly spolupráci s podnikatelským sektorem téměř u všech forem spolupráce a to přesto, že většina z nich nemá technické zaměření. To výsledky lehce zkruskuje, ale protože je jich v souboru pouze osm, nemá toto zkruslení významný vliv.

Dotazník zjišťoval také další charakteristiky spolupráce, jako je institucionální úroveň jejího navazování a formálnost spolupráce. Zahraniční odborníci na spolupráci vysokých škol a podnikatelského sektoru poukazují na skutečnost, že spolupráce škol s podniky se odehrává především na bázi osobních neformálních kontaktů jednotlivých akademiků. [Lambert 2003] To se předpokládá i o spolupráci, která je realizována u nás [Úřad vlády... 2003], ale žádný výzkum to zatím nepotvrdil.

Respondenti byli tedy dotázáni, kdo obvykle navazuje nebo zajišťuje spolupráci v rámci jednotlivých forem spolupráce. Výsledky znázorňuje tabulka č. 14, ze které je zřejmé, že, pokud jde o školu, spolupráci skutečně navazují především jednotliví akademici vysokých škol. Nicméně stáže a vedení prací si zajišťují ve značné míře také samotní studenti. Vedení fakult

Tabulka 13
Korelace mezi zaměřením školy a realizací forem spolupráce

forma spolupráce	zaměření	
	Pearsonův korelační koeficient	P - hodnota
VaV	0,377	0,005
konzultanství	0,473	0,000
účast na výuce	0,276	0,041
stáže studentů	0,026	0,857
vedení prací	0,389	0,004
konzultace stud. programů	0,413	0,002
další vzdělávání	0,001	0,995

Tabulka 14
Institucionální úroveň navazování spolupráce

navázání spolupráce	forma spolupráce				
	výzkumné projekty	poradenství	stáže studentů	vedení prací	konz. stud. programů
vedení školy	11	7	2	3	6
vedení fakulty	20	24	21	17	29
akademici	39	37	22	33	21
podniky	27	27	X	X	6
studenti	X	X	21	21	X
počet respondentů	43	46	33	35	39

Pozn.: hodnoty vyjadřují celkové četnosti

je aktivní v zajišťování stáží a v případě konzultací studijních programů a absolventských profilů dokonce navazuje spolupráci častěji než akademici. Pokud se podíváme na navazování spolupráce celkově a nikoli pouze z pohledu vysoké školy, zjistíme, že zástupci školy navazují spolupráci mnohem častěji než zástupci podnikatelského sektoru.

Takto jednoznačné však nejsou výsledky v případě formálnosti navazované spolupráce (tabulka č. 15). Respondenti byli dotázáni, jakou podobu má obvykle

spolupráce v jednotlivých formách a otázky se týkaly pouze forem, které formální zakotvení automaticky nepředpokládají. Z tabulky je evidentní, že v případě výzkumu na zakázku či realizovaného ve spolupráci a poradenství převažuje formalizovaná spolupráce. Vysvětlit to lze částečně tím, že v těchto případech se jedná většinou o transfer znalostí a technologií a tato spolupráce bývá často finančně odměňována, což vyžaduje formální ošetření. Naopak konzultace studijních programů a absolventských profilů probíhají většinou na neformální bázi. Mohou totiž probíhat

Tabulka 15
Formálnost spolupráce

forma	forma spolupráce		
	VaV	poradenství	konz. stud. programů
formální	27	19	4
neformální	5	12	24
formální i neformální	11	11	9
počet respondentů	43	42	37

Tabulka 16
Přínosy spolupráce

přínosy	obecně	VaV	konzultace	účast na výuce	stud. stáže	vedení prací	konz. profilů	další vzděl.
finance	25	20	18					14
kontakt s praxí	15	17	8	30	15	14	16	
uplatnění absolventů	3	2		5	8	2	9	1
nové poznatky	2	8	5		2	2		7
prestiž	4	3	8					6
odborný růst	6	2	1	1				
ověření ak. znalostí	1	4	1		1		1	
řešení nedostatku odborníků				5		2		
kontakty		1	4	1				
kontakt s podnikatelskou realitou	1	1				3		
další úhel pohledu	1			2		1	1	
témata a znalosti pro diplomové práce		2		1	1			
inspirace pro výzkum a výuku	1	1	1	1			1	
realizace projektů	2	1						
přístup k technologiím a know how		2	1					
konkurenceschopnost	1						2	
lepší výsledky, vyšší kvalita	1	1				1	1	
vedlejší aktivity		1	1					1
aktuálnost	1			1				

Pozn.: tabulka obsahuje pouze přínosy, které zmínilo více respondentů

STUDIE

v podstatě kdykoli, při jakémkoli setkání akademika se zástupcem podnikatelského sektoru. Důležité také je, že poměrně velká část respondentů se nepřiklonila k formální ani neformální podobě a uvedla, že spolupráce v dané formě může mít obě podoby. Nicméně bychom neměli zapomínat na skutečnost, že respondenty dotazníkového šetření byli převážně lidé pracující ve vedení vysokoškolských institucí či jejich částí (na rektorátech, děkanátech atd.) a ti nemusí mít přesné informace o míře neformální spolupráce na úrovni jednotlivých akademiků, kateder apod. Výsledek tím může být samozřejmě zkreslen.

Zatímco lze tedy zjednodušeně říci, že spolupráci skutečně nejčastěji navazují jednotliví akademici, šetření neprokázalo převahu spolupráce na neformální bázi. Přesné určení (ne)formálnosti spolupráce však vyžaduje šetření s jiným souborem respondentů a podrobnější analýzu, která by identifikovala další prvky spolupráce mající na její formálnost vliv.

Přínosy, překážky a rizika spolupráce

Dalším tématem šetření je význam spolupráce, tedy to, co spolupráce aktérům přináší. Respondenti uváděli přínosy jednotlivých forem spolupráce a také odpovídali na otázku, jaké jsou hlavní přínosy spolupráce se soukromými subjekty obecně. Výsledky, které jsou uvedeny v tabulce č. 16, jasně naznačují, že dva přínosy významně převládají nad ostatními: finance a kontakt s praxí. Zatímco finance jsou jednoznačnou výhodou, v případě kontaktu s praxí respondenti uváděli různé aspekty. Například praktické zkušenosti a znalosti, aplikaci základního výzkumu, praktickou výuku a v případě konzultací studentských profilů a programů studia často zmiňovali možnost reakce na požadavky praxe. Za zmínku dále stojí poměrně často uváděné vyšší uplatnění absolventů na trhu práce a získání nových poznatků. Zajímavé také je, že poměrně dost respondentů se domnívá, že spolupráce s podnikatelským sektorem přináší škole prestiž.

Tabulka 17
Překážky spolupráce

překážky	obecně	VaV	konzultace	účast na výuce	stud. stáže	vedení prací	další vzděl.
nedostatek personálních kapacit a času	5	4	2	3	6	4	9
nezájem, neochota	1	4	1	1	6	1	2
nedostatek financí	3	3	1	1	1		
předsudky	7			1			
nedostatečná legislativa	3	3				2	
administrativní a organizační zátěž	1	2	1	1	1		
kvalifikační požadavky				1		3	
nezpůsobilost zástupců soukromého sektoru				1		2	
nevědomí výhod	1						2
nedostatek prostor							4
interní předpisy						2	
nutnost zveřejňování výsledků VaV	1	1				1	
chybí tradice	1		1				
velká očekávání podniků	1		1				

Pozn.: tabulka obsahuje pouze přínosy, které zmínilo více respondentů

Pro analýzu a její případné využití je velmi důležitá identifikace toho, co spolupráci brání, tedy překážek a rizik spolupráce. Odpovědi na otázku, jaké jsou podle Vás hlavní překážky bránící spolupráci vysokých škol se soukromými subjekty, shrnuje tabulka č. 17. Nejdříve je však nutné zmínit, že na otázku odpovídali jen ti respondenti, kteří si myslí, že nějaké překážky spolupráce vůbec existují. Většina respondentů se však domnívala, že spolupráci nic nebrání.

Největší překážkou bránící spolupráci škol s podnikatelským sektorem je evidentně nedostatek personálních kapacit a nedostatek času, což spolu úzce souvisí. Tento nedostatek byl zdůrazňován jak na straně vysokých, tak na straně podniků, jejichž zaměstnanci jsou podle respondentů také velmi zaneprázdnění a nemohou tedy dodržovat termíny a spolupracovat v oblastech, které vyžadují jistou pravidelnost. Často deklarovanou překážkou je nezájem a neochota podniků, nicméně zde by jasná identifikace překážky vyžadovala hlubší analýzu, aby se potvrdilo, že se nejedná o pouhé předsudky. Ty jsou totiž také jednou z překážek, kterou mnozí respondenti přiznali. Za zmínku stojí ještě dvě překážky, nedostatek financí a legislativa. Trochu paradoxně byl právě zisk financí uváděn jako jeden z nejvýznamnějších přínosů spolupráce, nicméně škola musí mít zpočátku co nabídnout, a pokud nemá finance k zajištění toho, co podniky od škol žádají, spolupráci to brání. V případě legislativy byly zmiňovány převážně daňové zákony, tedy skutečnost, že spolupráce je velmi nedostatečně daňově zvýhodněna.

Na otázku, zda existují nějaká rizika spolupráce se soukromými subjekty, odpovědělo 49 respondentů a 24 z nich kladně, tedy že taková rizika existují, a 25

z nich záporně, tedy že taková rizika nejsou. Nejčastěji zmiňovaným rizikem je

- možnost odklonu od hlavních aktivit vysoké školy, tedy od vzdělávání studentů a základního výzkumu.

Opakovaně byla také uvedena tato nebezpečí:

- riziko ztráty akademických svobod,
- riziko přetahování zaměstnanců,
- únik informací z podniků,
- zneužití akademického prostředí (ve smyslu „tunelování“ know-how ze škol),
- finanční pohledávky způsobené platební nesolventností podniků a jejich neseriózností.

Přes veškeré překážky a rizika lze však říci, že vysoké školy mají se soukromými subjekty převážně dobré zkušenosti. Tabulka č. 18, která shrnuje spokojenost respondentů s dosavadní spoluprací, ukazuje, že pouze 8 % respondentů deklarovalo špatné zkušenosti a žádný respondent nevypověděl, že by měl zkušenosti velmi špatné. Jako důvody špatných zkušeností respondenti uvedli nesolidnost, neserióznost, nesystematičnost a malý zájem podniků.

Podpora spolupráce

Na závěr byli respondenti dotázáni, jak jsou spokojeni s podporou spolupráce na školách a na centrální úrovni (ze strany ministerstva apod.). Odpovědi na otázku,

Tabulka 18
Zkušenosti se spoluprací s podnikatelským sektorem

škola/součást	zkušenosti			
	velmi dobré	spíše dobré	spíše špatné	velmi špatné
rektorát veřejné VŠ	2	3	0	0
fakulta veřejné VŠ	8	24	4	0
výzkumný ústav veřejné VŠ	1	1	0	0
soukromá VŠ	4	3	0	0
celkem	15	31	4	0
	30,0 %	62,0 %	8,0 %	0 %

N = 50 – respondenti, kteří odpověděli na danou otázku

STUDIE

zda si myslí, že je vedením školy spolupráce vysokých škol a soukromých subjektů dostatečně podpořena, shrnuje tabulka č. 19. Lze z ní vyčíst, že převažuje spokojenost, přes 85 % respondentů se domnívá, že jejich škola dostatečně spolupráci podporuje.

*Tabulka 19
Spokojenost s podporou spolupráce ze strany vedení školy*

škola/součást	dostatečná podpora	
	ano	ne
rektorát veřejné VŠ	3	1
fakulta veřejné VŠ	31	5
výzkumný ústav veřejné VŠ	2	0
soukromá VŠ	7	0
celkem	43	6
	87,8 %	12,2 %

N = 49 – respondenti, kteří odpověděli na danou otázku

Respondenti, kteří si myslí, že podpora spolupráce ze strany jejich školy dodatečná není, uvedli konkrétní možnosti, jak současný stav zlepšit. Zmiňovali především:

- zintenzivnění vzájemné komunikace a zvýšení informovanosti,
- řešení problematiky ochrany duševního vlastnictví a transferu technologií

a dále také:

- zavedení účinnější politiky v oblasti vnějších vztahů,
- zdůraznění významu spolupráce,
- odstranění administrativních bariér,
- zlepšení image školy,
- zavedení motivačních programů pro akademiky,
- organizování akcí, kde se mohou zástupci škol a podniků setkávat.

Odpovědi respondentů na otázku, zda si myslí, že je spolupráce vysokých škol a soukromých subjektů

dostatečně podpořena na centrální úrovni (ministerstva, legislativa apod.), shrnuje tabulka č. 20 a ukazuje, že přes 70 % respondentů odpovědělo negativně, tedy že spolupráce na centrální úrovni dostatečně podpořena není.

*Tabulka 20
Spokojenost s podporou spolupráce na centrální úrovni*

škola/součást	dostatečná podpora	
	ano	ne
rektorát veřejné VŠ	1	3
fakulta veřejné VŠ	7	24
výzkumný ústav veřejné VŠ	2	0
soukromá VŠ	0	6
celkem	10	33
	23,3 %	76,7 %

N = 43 – respondenti, kteří odpověděli na danou otázku

Respondenti, kteří vyjádřili s podporou nespokojenost, dále uváděli možnosti zlepšení. Nejčastěji zmiňovali tři opatření:

- změnu legislativy s důrazem na daňové zákony,
- zavedení finančních pobídek ke spolupráci,
- informační osvětu o možnostech spolupráce (např. prostřednictvím centrálního informačního systému).

Vedle těchto opatření však jmenovali i další:

- umožnění účasti vysokoškolských pracovníků na přípravě legislativy,
- zohlednění spolupráce akademiků s podnikatelským sektorem při jejich hodnocení,
- právní pomoc školám v oblasti ochrany duševního vlastnictví,
- zjednodušení administrativy,
- zakotvení statusu partnerství do legislativy,
- liberalizaci vysokoškolských aktivit,
- ekonomickou autonomii škol.

Závěry analýzy

Analýza spolupráce poukázala na skutečnost, že školy nevytváří příliš příznivé prostředí pro spolupráci s podnikatelským sektorem. Přibližně polovina rektorátů, v případě fakult je to mnohem méně, mapuje spolupráci s podniky a má oddělení, které tuto spolupráci koordinuje. Jen polovina vysokoškolských institucí má stanoveny pravidla pro spolupráci se soukromým sektorem a pouze dvě pětiny z nich své akademiky ke spolupráci motivují, většina z nich finančně. I přesto se přes 85 % respondentů domnívá, že škola spolupráci dostatečně podporuje, a přes 70 %, že dobře ošetřuje problematiku duševního vlastnictví. Prostor pro zlepšování však stále zůstává, především by mělo dojít k zintenzivnění vzájemné komunikace mezi školami a podniky a problematika ochrany duševního vlastnictví by se měla řešit ještě lépe.

Přestože výsledky naznačují, že školy nevytváří příznivé podmínky pro spolupráci, ke spolupráci mezi školami a podniky dochází, a to v poměrně velké míře. Přes 90 % respondentů vypovědělo, že se na jejich výuce podílí zástupci podnikatelského sektoru. Více než 80 % poskytuje odborné poradenství a další vzdělávání. Přes 70 % vysokoškolských institucí spolupracuje v oblasti výzkumu a na vedení jejich diplomových prací se účastní odborníci ze soukromých podniků. Přes 60 % konzultuje s podnikatelskou sférou studijní programy a více než 50 % do nich začleňuje povinné stáže v podnicích. Vedle toho dále respondenti deklarovali další formy spolupráce jako je vytváření expertíz a oponentur, účast zástupců podnikatelského sektoru na vedení školy apod.

Analýza také částečně vyvrátila některé předsudky související se spoluprací vysokých škol a podnikatelských subjektů. Za prvé se ukázalo, že spolupráce se netýká výhradně technicky orientovaných vysokých škol. Přímá souvislost mezi technickým zaměřením a spoluprací se soukromými subjekty byla sice prokázána u čtyř forem spolupráce (realizace výzkumu provozovaného na zakázku nebo ve spolupráci s podnikatelskými subjekty, poradenství, vedení diplomových prací a konzultace studijních programů), ale u ostatních forem potvrzena nebyla. Za druhé se ukázalo, že spolupráce neprobíhá převážně na neformální bázi, jak se často tvrdí, a je mnoho případů, kdy spolupráce je formálně ustavena. Nicméně časté

tvrzení, že spolupráci navazují většinou jednotliví akademičtí pracovníci, se potvrdilo.

Spolupráce s podnikatelskými subjekty školám přináší jisté výhody, ale i rizika. Mezi ty nejvýznamnější výhody patří finanční přínos a kontakt s praxí. Co se týče rizik, je zajímavé, že většina respondentů se domnívá, že žádná rizika spolupráce školám nepřináší. Ti, kteří jsou přesvědčeni o opaku, nejčastěji zmiňovali riziko odklonu od hlavních aktivit vysoké školy, tedy od vzdělávání studentů a základního výzkumu. Většina respondentů se také domnívá, že spolupráci nebrání žádné překážky, což je překvapující výsledek. Pokud nějaké existují, tak tou největší je nedostatek personálních kapacit a nedostatek času. Přes veškeré překážky a rizika spolupráce mají však vysokoškolské pracovníci s podnikatelským sektorem dobré zkušenosti, přes 90 % z nich je s dosavadní spoluprací spokojeno.

Srovnání se světem

Na závěr se podívejme na srovnání situace u nás se zkušenostmi ze světa (popsanými v článku Spolupráce vysokých škol s podnikatelským sektorem I. – Zkušenosti ze světa, který byl publikován v minulém čísle časopisu Aula). Co se týče forem spolupráce, české vysoké školy využívají všechny formy, které byly identifikovány zahraničními experty. Zahraniční výpovědi o tom, že na vysokých školách probíhá spolupráce především na úrovni jednotlivých akademiků, se u nás potvrdily, nikoli však tvrzení o značně převažující neformálnosti spolupráce.

Zajímavé je porovnání situace u nás s poznatky ze zahraničí v oblasti přínosů, překážek a rizik. Analýza spolupráce identifikovala téměř všechny přínosy spolupráce pro vysoké školy, které uvádí zahraniční odborníci, včetně prvořadosti finančních prostředků. Jediným přínosem, který nebyl českými respondenty zmiňován, je možnost získat zaměstnance z řad pracovníků v podnikatelském sektoru. České vysokoškolské prostředí tedy pravděpodobně není zaměstnavatelem, který by konkuroval prostředí podnikatelskému.

Ohledně překážek spolupráce také panuje se zahraničím převážně shoda. Respondenti českého průzkumu pouze nezmínili geografickou vzdálenost, rozdílnou časovou perspektivu řešení problémů a opět konkurenční vztah v oblasti lidských zdrojů, který je

tedy v zahraničí vzájemný a je tedy ze strany vysokých škol považován za možný přínos i případnou překážku zároveň. Nicméně odliv zaměstnanců byl českými respondenty identifikován jako riziko spolupráce, takže podnikatelské prostředí u nás prostředí vysokoškolskému v oblasti lidských zdrojů konkuruje.

V případě rizik se situace u nás s poznatky ze zahraničí shoduje nejméně. Totožně bylo identifikováno pouze riziko zanedbání hlavních aktivit vysokého školství, tedy vzdělávání studentů a základního výzkumu, a riziko ztráty akademických svobod. Mezi rizika, která trápí zahraničí, ale nikoli české vysoké školy, patří riziko zaměření se na řešení specifických problémů na úkor rozvoje vědění jako takového, riziko diferenciací jednotlivých oborů dle jejich využitelnosti v podnikatelském sektoru a riziko odlišného přístupu ke zveřejňování výsledků výzkumu a vývoje. Posledně jmenované riziko však čeští respondenti také identifikovali jako problém, nicméně jako překážku spolupráce a nikoli riziko. Čeští respondenti pak narozdíl od zahraničních odborníků mezi riziky uvádí nedostatečnou ochranu duševního vlastnictví, nesolventnost podniků, riziko zneužití akademického prostředí, konflikt zájmů a riziko odlivu zaměstnanců. Poslední dvě rizika zahraniční odborníci zmiňují mezi překážkami spolupráce.

Závěrečný komentář

Na závěr je třeba upozornit na některá významná omezení předložené analýzy. Pokud ji bude čtenář přijímat s jejich vědomím, její vypovídací hodnota nebude zkreslena. Za prvé se analýza z kapacitních a časových důvodů zabývá převážně situací na straně vysokých škol. Podnikatelské subjekty a jejich aktivity tedy většinou nejsou v analýze zohledněny.

Návratnost dotazníků je pouze 32 % a nelze tedy předpokládat, že získaná data vypovídají o dané problematice v plné míře. Z 25 veřejných vysokých škol je v souboru respondentů zastoupeno pouze 17. Účast soukromých vysokých škol je ještě nižší, z 39 škol je zastoupeno pouze 8, což představuje návratnost 23 %¹.

¹ Osloveny byly všechny vysoké školy, které v době šetření v České republice existovaly.

O soukromých vysokých školách tedy výsledky analýzy vypovídají velmi omezeně.

Soubor respondentů není v analýze vzhledem k jeho malé velikosti a nesouměrnému rozložení jednotlivých částí dělen na menší celky (zástupci rektorátů, děkanátů apod.). V některých případech to logice věci nebrání (zjišťování názorů apod.), ale někdy tak dochází ke sčítání a srovnávání dat, které není zcela smysluplné. To se děje zejména proto, že zástupci rektorátů odpovídají i za své fakulty a ty jsou v souboru zastoupeny také. Takové výsledky musí být chápány pouze jako orientační.

V neposlední řadě je nutné vzít v úvahu možné omezení výpovědní hodnoty odpovědí respondentů. Ty mohou být jednak subjektivní povahy a navíc mohou být zkresleny neznalostí, protože za celou instituci (vysokou školu), případně její část (fakultu či výzkumný útvar) vypovídal vždy pouze jeden respondent.

Předkládaná analýza tedy nemá ambice být ucelenou studií dané oblasti, jejím cílem je předložit pouze orientační vhled do dané problematiky. Mohla by nicméně být užitečným zdrojem informací nebo alespoň inspirací pro další výzkum či politiku podporující tuto oblast.

Použitá literatura:

- [1] Centrum pro studium vysokého školství (2004). *Souborná studie zpracovaná v rámci projektu LS02J „Analýza spolupráce vysokých škol s výrobními a servisními podniky“*. [online, cit. 2.4.2006] Dostupný z WWW: http://www.csvs.cz/projekty/2002_msmt_sramek/zprava/L502_souborna_stude.doc.
- [2] LAMBERT, R. (2003). *Lambert Review of Business-University Collaboration. Final Report*. [online, cit. 11.4.2006] Dostupný z WWW: http://www.hm-treasury.gov.uk/consultations_and_legislation/lambert/consult_lambert_index.cfm.
- [3] Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (2001b). *Strategie rozvoje terciárního vzdělávání (2000 – 2005)*. [online, cit. 2.4.2006] Dostupný z WWW: http://www.msmt.cz/_DOMEK/default.asp?ARI=101183&CAI=2442.
- [4] Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (2004a). *Koncepce reformy vysokého školství*. [online, cit. 2.4.2006] Dostupný z WWW: [74](http://www.msmt.cz/Files/vyso-

</div>
<div data-bbox=)

- keskoly/Koncepce_reformy_VS/C_III_korekce_Aktualizace_koncepce_12_9_05.htm.
- [5] Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (2005a). *Dlouhodobý záměr vzdělávací a vědecké, výzkumné, vývojové, umělecké a další tvůrčí činnosti pro oblast vysokých škol na období na období 2006 – 2010*. [online, cit. 2.4.2006] Dostupný z WWW: http://www.msmt.cz/Files/PDF/DZ_SWOT_30_8_05.pdf.
- [6] Úřad vlády České republiky (2003). *Strategie rozvoje lidských zdrojů pro Českou republiku*. [online, cit. 2.4.2006] Dostupný z WWW: http://wtd.vlada.cz/files/rvk/rlz/strategie_rlz.pdf.

Příloha č. 1: Seznam respondentů

Veřejné vysoké školy a jejich součásti

Česká zemědělská univerzita v Praze

- ▮ Fakulta lesnická a environmentální

České vysoké učení technické v Praze

- ▮ Fakulta elektrotechnická
- ▮ Masarykův ústav vyšších studií

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

- ▮ rektorát
- ▮ Pedagogická fakulta
- ▮ Zdravotně sociální fakulta
- ▮ Zemědělská fakulta

Masarykova univerzita

- ▮ Přírodovědecká fakulta
- ▮ Filosofická fakulta
- ▮ Pedagogická fakulta
- ▮ Fakulta informatiky
- ▮ Fakulta sociálních studií

Ostravská univerzita v Ostravě

- ▮ rektorát
- ▮ Filosofická fakulta
- ▮ Přírodovědecká fakulta

Technická univerzita v Liberci

- ▮ Fakulta architektury
- ▮ Hospodářská fakulta
- ▮ Fakulta strojní

Univerzita Hradec Králové

- ▮ Fakulta informatiky a managementu
- ▮ Pedagogická fakulta
- ▮ Fakulta humanitních studií

Univerzita J. E. Purkyně v Ústí nad Labem

- ▮ rektorát
- ▮ Fakulta sociálně ekonomická
- ▮ Fakulta užitého umění a designu

Univerzita Karlova v Praze

- ▮ 1. lékařská fakulta
- ▮ 2. lékařská fakulta
- ▮ Lékařská fakulta Hradec Králové
- ▮ Fakulta sociálních věd
- ▮ Fakulta humanitních studií

Univerzita Palackého v Olomouci

- ▮ Lékařská fakulta

Univerzita Pardubice

- ▮ rektorát
- ▮ Fakulta ekonomicko-správní
- ▮ Fakulta chemicko-technologická

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

- ▮ Fakulta aplikované informatiky

Veterinární a farmaceutická univerzita Brno

- ▮ Fakulta veterinární hygieny a ekologie

Vysoká škola ekonomická v Praze

- ▮ Fakulta managementu
- ▮ Fakulta mezinárodních vztahů

Vysoká škola chemicko-technologická v Praze

- ▮ rektorát
- ▮ Fakulta chemické technologie

Vysoké učení technické v Brně

- ▮ rektorát
- ▮ Fakulta elektrotechniky a komunikačních studií
- ▮ Fakulta informačních technologií
- ▮ Fakulta stavební
- ▮ Fakulta strojního inženýrství
- ▮ Fakulta chemická
- ▮ Fakulta architektury

Západočeská univerzita Plzeň

- ▮ rektorát
- ▮ Fakulta ekonomická
- ▮ Výzkumné centrum Nové technologie

Soukromé vysoké školy

Akademie Sting

Brno International Business School

Moravská vysoká škola Olomouc

Newton College

Škoda Auto Vysoká škola

Vysoká škola evropských a regionálních studií

Vysoká škola hotelová v Praze 8

Vysoká škola v Plzni